

# El Museu Morera de Lleida fa una crida al risc

‘Crida al risc’ és el títol de l’exposició que es va poder veure al Museu d’Art Jaume Morera de Lleida. La mostra significà el retorn d’un fill pròdig, l’artista Josep Vallribera. Tot i ser nascut a les Garrigues, és a Alemanya i Àustria on aquest lleidatà s’ha fet tot un referent.

**E**l Museu Morera de Lleida s’ha proposat donar a conèixer els noms propis de l’art contemporani lleidatà. Homes i dones que han fet fortuna artística més enllà del nostre país però que, precisament per això, són poc coneguts a la seva terra. Aquest és el cas de Josep Vallribera, un home nascut a Juneda (Garrigues) l’any 1937 que és tot un referent en l’art contemporani en països com Alemanya i Àustria, on ha viscut una pila d’anys. L’exposició “Crida al risc”, una producció conjunta de la pinacoteca lleidatana i el Museu Ludwig de Col·lecció, es pot veure des de final d’abril i fins al proper 5 de juny. L’art de Vallribera és potent, d’una claríssima ressonància expressionista. És, sense cap mena de dubte, una producció deutora de la cultura centreeuropea, que tant ha influït en l’artista, tot i que ell explica que a Alemanya sempre li diuen que es nota molt el seu origen mediterrani pel to sensual i reflexiu que moltes vegades confereix a les obres, a desgrat del seu essencial expressionisme. A la mostra que es va organitzar a Lleida es podia veure pintura, escultura, gravats, poesia visual i neons relacionats amb aspectes literaris. Jesús Navarro, director de la pinacoteca lleidatana, ha explicat que Vallribera és “un artista canviant, divers i polifacètic que s’adscriu als moviments expressionistes abstractes alemanys”. Va començar en el món de la fotografia, després es va passar a la pintura i durant la seva dilatada trajectòria ha treballat amb els més diver-

sos materials, la qual cosa li permet, explica, dir una mateixa cosa de manera diferent. Un dels aspectes que més preocupen Vallribera és que la tècnica mati l’art. Segons ell, el més important és que l’obra d’art digui alguna cosa, i en l’art contemporani moltes vegades ens trobem amb obres d’una perfecció tècnica indiscutible però que no diuen absolutament res.

Vallribera va tornar per primera vegada a la capital del Segrià als anys vuitanta, però en aquell moment es va trobar un ambient molt tancat, en què no es volia saber res del que passava més enllà de Catalunya. Ara, diu Vallribera, tot això ha canviat, i la iniciativa del Museu Morera n’és una bona mostra. Es tracta d’una exposició que s’emmarca en el cicle “Noms propis de l’art contemporani lleidatà”, el títol del qual ja dóna idea d’una voluntat d’obertura dels responsables de la política cultural de Ponent a la trajectòria dels artistes lleidatans que han treballat fora del país.

**El retorn.** Vallribera ha explicat que avui s’ha trobat una Lleida molt diferent, més oberta, més ambiciosa, més interessant, amb el Museu Morera renovat, amb el Centre d’Art Contemporani La Panera... L’artista es mostra orgullós d’haver participat d’alguna manera en aquest moviment de canvi estètic, que comporta paral·lelament un canvi de mentalitat. La mostra de què parlem n’és un bon exemple. Hi ha, per exemple, un treball rigorós amb la pa-



José Vallribera amb part de la col·lecció “Crida al risc”

raula i la imatge, que s’intercanvien. Una mateixa cosa es pot dir de manera molt diferent amb una imatge o amb una paraula, i a Vallribera li agrada jugar amb aquesta mena de duplicitats semàntiques, que poden comportar una doble experiència vital o emocional. “Però no tothom pot gaudir d’aquesta mena d’experiències”, es dol Vallribera. Se’n lamenta perquè aquesta és una realitat que es podria corregir. L’art és elitista, diu, però no en el sentit pejoratiu de la paraula. Al contrari. És elitista perquè gaudir de l’art exigeix una dedicació, una preparació, una atenció, una capacitat, però tot això s’adquireix amb una bona educació. Lamenta Vallribera que “el sistema educatiu menyspreï l’art. Que no s’ensenyi els nens a visitar exposicions, a valorar-les, a gaudir-ne. Sobretot a gaudir-ne, perquè si no en gaudeixes de petit no les aniràs a veure de gran”.

Gaudir d’una obra d’art és apreciar-la detingudament, amb calma, sense pressa. “Prefereixo que diguin que el meu art és dolent que no que el valorin superficialment”, explica l’artista. El visitant que s’acosta a l’obra de l’artis-



ta descobreix un art potent que diu moltes coses més enllà d'una tècnica que, no obstant això, és sempre exquisida. El secret perquè una obra d'art, a més d'estar ben feta, digui alguna cosa és un enigma que només saben resoldre els artistes. I Vallribera ho és, tal com se li ha reconegut des de fa una pila d'anys a Alemanya i a Àustria.

Cal esperar que la mostra del Museu Morera serveixi perquè també se'l reconegui a la seva terra. L'expressionisme pot semblar a data d'avui un art relativament caduc, però l'obra de Vallribera ho desmenteix categòricament. Almenys, si parlem de l'expressionisme com a font inspiradora d'una creació. Per comprendre el seu art cal una certa pedagogia, per això reivindica el paper fonamental de l'educació en la formació de l'esperit artístic. Quan Vallribera fa una creació amb paraules de neó, per exemple, diu una cosa diferent al que diria si pintés les mateixes paraules en una paret. El neó confereix a l'obra un caràcter evidentment més modern, més urbà, més industrial. Però és obvi que amb la utilització

d'un material determinat no n'hi ha prou. L'obra d'art ha de tenir profunditat, ha d'expressar alguna cosa, ha de tenir fons. La producció de Vallribera diu, i diu molt, més enllà de la tècnica depurada.

L'art, en paraules de l'artista, és una fàbrica. Milers d'estudiants surten cada dia de les facultats i comencen a fer fotografies, pintures, gravats, pel·lícules, de tot. Apliquen tota la tècnica que han après a les facultats, però poques vegades arriben a dir alguna cosa. Sí que ho aconsegueix Vallribera a partir de la brillant combinació, entre altres, dels següents elements: una formació centreeuropea que explica el seu llenguatge essencialment expressionista, un origen mediterrani que aporta a l'obra una gran riquesa sensual i reflexiva, una refinada sensibilitat i una perspicax intel·ligència, elements que es posen al servei d'una personalitat que té moltes coses a dir. Un autor, en definitiva, que domina absolutament els seus recursos, que eleva l'art per damunt d'una tècnica sempre impecable.

*Anna Sàez*

## Breus

### Joan Brossa, estrella de l'acció cultural catalana a Xile



Amb la inauguració del seminari "Dictadura, transició, memòria històrica i impunitat", a la Universidad de Chile, es va iniciar el 6 de juliol la mostra "Lugares como poemas: creación catalana en Chile", una nodrida proposta d'activitats que tenen com a eix la cultura catalana i, especialment, la figura de Joan Brossa. La cerimònia va ser presidida per la consellera de Cultura de Catalunya, Caterina Mieras, i la presidenta de la Fundación Salvador Allende, Isabel Allende. La consellera també va inaugurar al Museo de las Artes Visuales, l'exposició "Joan Brossa, desde Barcelona al Nuevo Mundo", una mostra itinerant que dona a conèixer la trajectòria del poeta català. D'aquesta manera es dona l'inici a la mostra que aproparà, entre el 6 i 17 de juliol, la cultura catalana a Xile, a través d'exposicions, mostres literàries, un festival d'arts escèniques, un cicle de dramaturgia i un altre de cinema, un taller de teatre, dansa, música, seminaris i conferències. L'objectiu és la promoció de la llengua i la cultura catalana.

### Exposició sobre les 'Cartes d'Itàlia', a la Fundació Pla

La Fundació Josep Pla de Palafrugell (Baix Empordà) dedica l'exposició de la temporada a "Cartes d'Itàlia", recull de cròniques de viatge de diverses èpoques. S'hi poden veure alguns documents de la gestació, publicació i presentació pública del llibre, gràcies a la gentilesa i generositat de Frank Keerl i Sebastià Borràs i, també, l'aportació, en forma d'il·lustracions eclèctiques i juganeres, de Tano Pisano, palafrugellenc amic de Josep Martinell i bon lector de Pla, nascut a Lentini (Florència).